

METODICKÝ POSTUP

Návykové látky (alkohol, drogy)

A Konzumace NL ve škole (a na akcích konaných školou) nebo závažné podezření na konzumaci NL

1. Zabránit žákovi v další konzumaci. Návykovou látku je třeba žákovi odebrat za přítomnosti další osoby - svědka. V případě drog vložit do obálky, zalepit a opatřit podpisem.
2. V případě, kdy je žák pod vlivem NL do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou předlékařskou první pomoc a volá rychlou záchrannou službu, popř. i Policii ČR při podezření z distribuce NL (oznamovací povinnost).
4. Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, postupuje pedagogický pracovník vyrozuměním zákonných zástupců. S ohledem na to, že po požití NL není žák způsobilý pobytu ve škole a účasti na vzdělávacím procesu, je nezbytně nutné, aby si jej převzali zákonní zástupci; pokud si jej nemohou zákonní zástupci převzít, může tak po jejich souhlasu učinit osoba blízká. V případě, že zákonné zástupce nelze sehnat nebo si odmítnou pro žáka přijet, je nutné požádat o součinnost Policii ČR a OSPOD.
5. Pedagogický pracovník bezodkladně informuje vedení školy, ŠMP a VP.
6. Pedagogický pracovník sepíše o události stručný záznam s vyjádřením žáka, popř. zákonného zástupce, a to za přítomnosti svědka. Zákonný zástupce má právo se písemně vyjádřit k situaci a postupu školy. Vypracovaný záznam předá k založení ŠMP do jeho agendy.
7. Z konzumace NL ve škole je třeba vyvodit opatření stanovené školním řádem. Je ovšem nutné rozlišovat distributora od uživatele. Uživatel je rizikový sobě a podle typu užití NL může být nebezpečný i okolí, ale jeho jednání z právního hlediska není významně škodlivé (z právního hlediska se zpravidla jedná o přestupkové jednání, na něž se nevztahuje oznamovací povinnost); distributor se vždy dopouští jednání, které má znaky trestného činu. V případě distribuce je stanovena oznamovací povinnost.
8. V případě podezření na intoxikaci žáka může pedagogický pracovník požadovat provedení orientačního testu na přítomnost alkoholu (dechová zkouška) nebo drog (zkouška ze slin). V tom případě vyrozumí vedení školy a vyžádá si provedení testu za přítomnosti svědka. Pokud je výsledek pozitivní, postupuje dále podle výše uvedených instrukcí. Pokud žák odmítne, zapíše tuto skutečnost pedagogický pracovník do zprávy a opatří podpisem studenta, popř. zákonného zástupce. Postupuje dále, jako by byl žák pod vlivem NL.

B V případě, kdy pracovníci školy zadrží u některého žáka látku, kterou považují za NL, postupují takto:

1. Zabavenou látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
2. O nálezů ihned uvědomí vedení školy, zákonného zástupce a Policii ČR.
3. O nálezů sepíšu stručný záznam s vyjádřením žáka, u kterého byla látka nalezena, datum, místo a čas nálezů a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byla látka nalezena (nebo který látku odevzdal). V případě, že žák zápis odmítne podepsat, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen ředitel školy nebo jeho zástupce.
4. V případě, že je látka nalezena u žáka, který se jí intoxikoval, předají látku přivolanému lékaři, který se dostaví v případě, že to vyžaduje zdravotní stav žáka. Může to usnadnit léčbu, neboť u řady NL jsou známy protilátky, které odstraní nebo zmírní akutní účinek NL. Další postup nutný k identifikaci látky pak zajistí Policie ČR.

C. V případě, kdy mají pracovníci školy důvodné podezření, že některý ze žáků má NL u sebe, postupují takto:

1. Jedná se o důvodné podezření z protiprávního jednání. Může se jednat o podezření ze spáchání trestného činu, resp. provinění v případě nezletilých osob, nebo přestupku, a proto řešení této situace spadá do kompetence Policie ČR. Není zde sice oznamovací povinnost, ale pouze Policie ČR může provést prohlídku žáka a po příslušných expertizách nechat NL zničit v souladu s právními předpisy.
2. Pracovníci bezodkladně vyrozumějí Policii ČR, zkontaktují s ní další postup a informují zákonného zástupce nezletilého žáka.
3. Žáka je nutné mít do příjezdu policie izolovaného od ostatních žáků, ale zásadně pod dohledem. U žáka v žádném případě neprovádějí osobní prohlídku nebo prohlídku jeho věcí.

Mgr. Jiří Okrouhlý, Ph.D.

ředitel škola

Mgr. Lenka Petrová

školní metodik prevence

METODICKÝ POSTUP

Šikana

Učitelé jsou povinni v případě odhalení šikany nebo při podezření na šikanu (i počínající!, fyzickou i psychickou, kybešikanu) **informovat školní preventivní tým** (vedení školy, ŠMP, VP).

Nepřímé (varovné) znaky šikanování

- Žák je o přestávkách často osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády.
- Při týmových sportech bývá volen do mužstva mezi posledními.
- O přestávkách vyhledává blízkost učitelů.
- Má-li promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený.
- Působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči.
- Stává se uzavřeným.
- Jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje.
- Jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené.
- Mívá zašpiněný nebo poškozený oděv.
- Stále postrádá nějaké své věci.
- Odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy.
- Mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy.
- Začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole.
- Na těle má odřeniny, modřiny, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit.

Zejména je třeba věnovat pozornost mladším žákům nově zařazeným do třídy, neboť přizpůsobovací konflikty nejsou vzácností!

Přímé znaky šikanování

- Posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívky, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet. Rozhodujícím kritériem je, do jaké míry je daný žák konkrétní přezdívkou nebo „legrací“ zranitelný.
- Kritika žáka, výtky na jeho adresu, zejména pronášené nepřátelským až nenávistným nebo pohrdavým tónem.
- Nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil.
- Příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem, a skutečnost, že se jim podřizuje.
- Nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či k spoluúčasti na nich.
- Honění, strkání, štouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvlášť silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí.
- Rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout.

V případě odhalení šikany či při krizové situaci spojené se šikanou (např. rvačka, krádež apod.) postupuje učitel takto:

1. Bezprostřední zajištění zdraví a bezpečí oběti šikany – izolovat od agresorů (např. do kabinetu pod dohledem jiného vyučujícího, nenechávat samotného) a bezodkladné informování vedení školy, ŠMP a výchovného poradce (školní preventivní tým) a TU. V případě potřeby se volá rychlá záchranná služba, popř. Policie ČR. Školní preventivní tým, popř. TU informuje zákonné zástupce žáků.
2. Třídu neopouštět, popř. jen na nezbytně nutnou dobu (sehnání pomoci), nenechat je se domlouvat/ vytvářet teorie. Situaci s žáky nerozebírat, počkat na školní preventivní tým.
3. Sepsat zápis o situaci (co se stalo, koho se to týkalo), vytipovat oběť, agresory a informátory, dále situaci přebírá školní poradenský tým. Zápis s podpisem předat ŠMP.

Je zapotřebí brát v úvahu, že celá situace může být zcela odlišná od toho, jak se na první pohled jeví. Proto by chování nemělo být označováno ihned v prvopočátku při oznámení nebo po odhalení za šikanu (může se jednat o jiný typ rizikového chování), a neměly by být činěny unáhlené úsudky o charakteru chování, o tom, kdo je útočník či oběť apod. Pro vytvoření úsudku o situaci je zapotřebí získat více informací z různých zdrojů.

V případě podezření na **spáchání trestného činu či přestupku** kontaktuje vedení školy Policii ČR a dále postupuje v součinnosti s ní.

Při řešení by měl být kladen akcent na to, že **žák, který je obětí šikany, není jejím viníkem a neměl by tedy být důsledky řešení znevýhodněn.** Je tedy důležité se samotným žákem probrat, co škola může udělat pro to, aby se zase cítil bezpečně.

Po celou dobu řešení **škola zajišťuje ochranu informací a informátorů, jasně vyjadřuje negativní postoj k násilí** a ukazuje, že toto téma považuje za vážné.

Součástí řešení pak musí být vždy **nastavení ozdravných mechanismů** pro všechny, kteří se šikany účastnili, a dále pro celou skupinu (třídu). Pro nápravu situace ve skupině je potřeba pracovat s celým třídním kolektivem. **Je nezbytné vypořádat se i s traumaty těch, kteří přihlíželi, ale nezasáhli** (mlčící většina či menšina).

Doporučuje se dále **pracovat s agresorem** (vedení k náhledu na vlastní chování, motivy apod.) i **s obětí šikany.** V případě potřeby doporučit zákonnému zástupci péči dítěte v pedagogicko-psychologické poradně, středisku výchovné péče nebo jiných odborníků – klinických psychologů, psychoterapeutů nebo psychiatrů, případně převedení do jiné třídy.

Při řešení by se učitelé měli vyvarovat těchto nevhodných postupů:

- přehlížení, bagatelizací agresivního nebo násilného chování,
- odkazování na to, aby si oběť svoji situaci řešila sama, „postavila se jí“,
- nucení žáků, aby veřejně řekli, co viděli nebo se veřejně ihned na místě omlouvali,
- vedení rozhovoru s žákem o situaci před ostatními žáky, vedení rozhovorů žáků zapojených do šikany společně,
- nedostatečného vyhodnocení závažnosti problému a z toho plynoucí volby neadekvátních postupů nebo nepřiměřeného trestu,

- emotivního řešení problému (k řešení problému je třeba přistupovat věcně),
- agresivního řešení problému (např. násilím),
- příliš autoritativního řešení (např. zastrašováním nebo vyhrožováním), což může vést spíše ke zhoršení situace, případně ke skrytějším formám šikany, nebo i k jinému rizikovému jednání,
- předjímání recidivy útočnicka,
- řešení i méně závažného rizikového chování v součinnosti s policií (zbytečná kriminalizace útočnicka),
- automatického obviňování oběti (sekundární viktimizace),
- vyhýbání se problematickým aktivitám jako zdrojům budoucí šikany.

Mgr. Jiří Okrouhlý, Ph.D.

ředitel škola

Mgr. Lenka Petrová

školní metodik prevence